

Sygn. akt VI RCa 127/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Waldemar Pałka

Sędziowie: Hanna Niewiadomska (spr.)

Andrzej Hinz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Czerniecka

po rozpoznaniu w dniu 09 lipca 2019 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniej J. S. (1)** reprezentowanej przez matkę E. G.

przeciwko **J. S. (2) i A. S. (1)**

o alimenty

na skutek apelacji stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 12 lutego 2019 roku

sygn. akt III RC 437/18

1. Oddała obie apelacje.
2. Koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Hanna Niewiadomska Waldemar Pałka Andrzej Hinz

Sygn. akt VI RCa 127/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 12 lutego 2019 r. wydanym w sprawie III RC 437/18 zasądził od pozwanego J. S. (2) na rzecz małoletniej powódki J. S. (1) alimenty w kwocie po 350 zł miesięcznie, płatne do rąk matki małoletniej powódki E. G. do 10 dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od 12 czerwca 2018 r. (punkt I), zasądził od pozwanej A. S. (1) na rzecz małoletniej powódki J. S. (1) alimenty w kwocie po 150 zł miesięcznie, płatne do rąk matki małoletniej powódki E. G. do 10 dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 12 czerwca 2018 r. (punkt II), oddalił powództwo w pozostałej części (punkt III), odstąpił od obciążania pozwanych kosztami sądowymi (punkt IV), zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu (punkt V) oraz nadał wyrokowi w punkcie I i II rygor natychmiastowej wykonalności (punkt VI).

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że pozwani są rodzicami ojca małoletniej powódki i jej dziadkami. Podał, że powódka wykazała, że nie może uzyskać należnych środków od osoby zobowiązanej do alimentowania jej w pierwszej kolejności tj. od ojca A. S. (2), gdyż egzekucja komornicza pozostaje bezskuteczna. Jej matka nie jest w stanie sama zabezpieczyć jej usprawiedliwionych potrzeb, przez co znajduje się ona w niedostatku. Sąd zwrócił uwagę, że małoletnia jest osobą niepełnosprawną, wymaga leczenia i głębokiej diagnostyki. Ma znacznie opóźniony rozwój mowy. Nadto nie zgłasza potrzeb fizjologicznych, co zwiększa koszty jej utrzymania. Podkreślił, że małoletnia pozostaje na wyłącznym utrzymaniu swojej matki, która mimo, że pracuje nie może uzyskać świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, ani z programu 500+, gdyż jej dochody, mimo, że nie są szczególnie wysokie przekraczają kryterium dochodowe. Sąd zwrócił uwagę, że ojciec małoletniej, a syn pozwanych w żadnym stopniu nie uczestniczy w jej życiu, ani wychowaniu, ani w utrzymaniu. Nie podejmuje pracy zarobkowej, nie jest zarejestrowany jako bezrobotny i pozostaje na wyłącznym utrzymaniu rodziców. Wskazał, że okoliczność, iż pozwani nadal utrzymują dorosłego syna świadczy o tym, że ich sytuacja materialna jest na tyle dobra, że zamiast utrzymywać syna kwotę tę mogą przeznaczać na utrzymanie wnuczki, na której utrzymanie syn ten nie łoży, świadomie unikając płacenia alimentów i ostentacyjnie lekceważąc nałożone na niego obowiązki. Sąd uznał, że zasadne jest obciążenie pozwanego alimentami w wyżej kwocie niż pozwaną, gdyż osiąga on wyższe od niej dochody.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyły apelacją obie strony.

Powódka zaskarżyła przedmiotowe rozstrzygnięcie w części, tj. co do punktu III i IV zarzucając mu naruszenie:

1. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na wzajemnym zniesieniu między stronami kosztów procesu, podczas gdy pozwani ulegli roszczeniu powódki w znacznej części, a poniesione przez nich koszty były znikome w porównaniu do tych, które ona poniosła,
2. art. 208 § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i nierozpoznanie jej wniosku o zobowiązanie pozwanych do przedłożenia aktu notarialnego na podstawie, którego przekazali na rzecz syna gospodarstwo rolne,
3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającej na błędnym ustaleniu, że pozwani samodzielnie ponoszą koszty utrzymania domu oraz na uznaniu, że pozwany cierpi na poważne problemy z sercem i w związku z tym ponosi znaczne wydatki,
4. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i pominięcie okoliczności, że pozwani potwierdzili, że w kosztach utrzymania domu partycypuje ich syn K. S. oraz, że pozwani posiadają grunty, hodują trzodę chlewną, pobierają dotacje,
5. art. 135 § 1 kro poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanych uzasadniają zasądzenie alimentów w wysokości wskazanej w punkcie I i II zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego J. S. (2) na jej rzecz alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie i od pozwanej A. S. (1) w kwocie po 300 zł miesięcznie oraz o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. We wniosku ewentualnym wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazała, że pozwani mają możliwości majątkowe i zarobkowe aby uiszczać na jej rzecz alimenty w żądanej wysokości. Podkreśliła, że pozwani nie ponoszą pełnych kosztów utrzymania domu, gdyż uczestniczy w nich również ich syn – K. S.. Nadto posiadają ziemię, inwentarz, traktor i samochodu. Otrzymują również dopłaty z tytułu (...). Tym samym dysponują majątkiem umożliwiającym zaspokojenie jej usprawiedliwionych potrzeb.

Pozwani zaskarżyli przedmiotowy wyrok w całości zarzucając mu naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 132 kro poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że w realiach niniejszej sprawy powstał ich obowiązek alimentacyjny względem wnuczki, podczas gdy matka powódki jest w stanie uczynić zadość swojemu obowiązkowi alimentacyjnemu względem niej,

2. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 135 § 1 kro poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że w realiach niniejszej sprawy powstał ich obowiązek alimentacyjny względem wnuczki, podczas gdy zebrany materiał dowodowy wskazuje, że ich możliwości majątkowe i zarobkowe nie pozwalają na alimentowanie wnuczki, tym bardziej, że są osobami w podeszłym wieku z licznymi schorzeniami.

W konsekwencji wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania. We wniosku ewentualnym wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazali, że ich obowiązek alimentacyjny wobec powódki powstałby dopiero w sytuacji, gdy żadne z jej rodziców nie byłoby w stanie spełnić swojego obowiązku alimentacyjnego wobec niej. Zwrócili uwagę, że matka małoletniej ma możliwości majątkowe i zarobkowe aby zabezpieczyć w całości usprawiedliwione potrzeby córki. Podkreślili, że okoliczność, że matka małoletniej obecnie ponosi znaczne koszty wynajmu mieszkania nie może ich obciążać, gdyż jest ona wynikiem jej nieodpowiedzialnego zachowania i nieracjonalnego operowania środkami pieniężnymi. Wskazali, że są osobami w podeszłym wieku, cierpią na liczne schorzenia. Utrzymują się z niewysokich świadczeń emerytalnych. Ponoszą znaczne koszty utrzymania domu. Nadto wspierają swojego schorowanego syna, podejmując działania mające na celu ponowne wdrożenie go do społeczeństwa, podjęcie zatrudnienia i skłonienie go do wywiązywania się z obowiązków wobec córki.

Powódka w odpowiedzi na apelację pozwanych wniosła o jej oddalenie w całości.

W uzasadnieniu wskazała, że jej ojciec nie wypełnia swojego obowiązku alimentacyjnego względem niej przerzucając cały ciężar utrzymania na jej matkę, która nie jest w stanie zabezpieczyć jej wszystkich usprawiedliwionych potrzeb. Podkreśliła, że cierpi na liczne schorzenia, co zwiększa koszty jej utrzymania. Zwróciła uwagę, że pozwani mają możliwości zarobkowe i majątkowe aby łożyć na jej utrzymanie tym bardziej, że nigdy nie uczestniczyli w jej życiu w jakiegokolwiek formie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Podniesione w apelacjach zarzuty błędu w zakresie dokonanych ustaleń faktycznych, pominięciu określonych istotnych okoliczności stanu faktycznego, czy też wreszcie przekroczenia zasad swobodnej oceny dowodów nie są trafne.

Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zebranego materiału dowodowego, poczynione na tej podstawie prawidłowe ustalenia faktyczne oraz wyciągnięte wnioski.

Podniesione zarzuty wskazujące, jakoby Sąd I instancji dopuścił się przekroczenia zasad swobodnej oceny dowodów, czy też dokonał oceny materiału dowodowego w sposób nieprawidłowy nie znajdują uzasadnienia w świetle analizy akt niniejszej sprawy.

Poczyniona przez Sąd Rejonowy analiza przeprowadzonych dowodów jest wszechstronna i dogłębna, odpowiadała wymogom niezbędnej staranności i rzetelności, jak również znajduje oparcie we wskazaniach wiedzy i doświadczenia życiowego. Nie potwierdziły się również zarzuty stron dotyczące sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, a tym bardziej jakoby ewentualne sprzeczności miały wpływ na prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że podstawę roszczenia powódki stanowi art. 132 kro, zgodnie z którym obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w

bliższej kolejności albo, gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami. Zakres wskazanego obowiązku jest jednak uzależniony od wykazania przesłanki niedostatku (art. 133 § 2 kro).

Mieć należy na uwadze, że w niedostatku znajduje się ten, kto nie może własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb w całości lub w części; a usprawiedliwione potrzeby to takie, których zaspokojenie zapewni uprawnionemu normalne warunki bytowania, odpowiednie do jego stanu zdrowia i wieku (por. wyroki S.N.: z dnia 07 września 2000 r., I CKN 872/00, i z dnia 05 lipca 2000 r., I CKN 226/00).

Słusznie zauważył Sąd I instancji, że w realiach niniejszej sprawy powódka niewątpliwie pozostaje w niedostatku. Wskazać należy, że jest ona osobą niepełnoprawną, wymaga leczenia, głębokiej diagnostyki, ma znacznie opóźniony rozwój mowy, nie zgłasza potrzeb fizjologicznych, co znacznie zwiększa koszty jej utrzymania. Pozostaje na wyłącznym utrzymaniu matki, która z uzyskiwanych środków nie jest w stanie zabezpieczyć jej wszystkich usprawiedliwionych potrzeb. Wbrew twierdzeniom pozwanych matka małoletniej w pełni wykorzystuje swoje możliwości zarobkowe. Podkreślić należy, że aby uzyskać wyższe wynagrodzenie pracuje ona w godzinach nadliczbowych i nocnych. Nie można zatem wymagać aby pracowała ona w jeszcze wyższym wymiarze czasu pracy, jak tego oczekują pozwani. Z kolei ojciec małoletniej nie podejmuje zatrudnienia, nie jest zarejestrowany jako bezrobotny i pozostaje na utrzymaniu rodziców (pozwanych). Nie usprawiedliwia go jednak okoliczność, iż jest uzależniony od alkoholu. Podkreślić bowiem należy, że dziecko potrzebuje środków finansowych na swoje utrzymanie a obowiązek ich dostarczanie obciąża jego rodziców. Ojciec powódki, a syn pozwanych świadomie unika płacenia alimentów i ostentacyjnie lekceważy swoje obowiązki względem córki.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd I instancji, że fakt, że pozwani pomimo swoich niewysokich dochodów utrzymują syna świadczy o tym, że mają możliwości zarobkowe i majątkowe aby alimentować wnuczkę. Wbrew zarzutom apelacji powódki nie można było uznać, że sytuacja majątkowa pozwanych jest na tyle dobra, aby uwzględnić jej żądanie w całości. Podkreślić należy, że pozwani są emerytami, ponoszą spore koszty utrzymania i znaczne wydatki na leki. Pozostała im kwota wystarcza na życie na skromnym poziomie.

Sąd Odwoławczy nie podzielił zatem stanowiska skarżących w zakresie kwestionowania rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. W konsekwencji po analizie postępowania przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy dokonanej przez pryzmat zarzutów apelacyjnych Sąd Odwoławczy uznał, że wyrok Sądu I instancji jest słuszny i prawidłowy, zaś argumenty obu apelacji nie zdołały go zdyskredytować, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje.